

Pornografiye Yönelen Ahlâkî, Dinsel, Feminist Eleştiriler ve Pornografi Hakkının Savunusu

M. Kubilay Atlay

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnsan Hakları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı

liberal düşünce, Yıl 18, Sayı 71, Yaz 2013, s. 81 - 92

1. Giriş

Pornografi karşıtı hareketin önderi olan ve dinsel ve sosyal açıdan değil de feminist bir bakış açısıyla pornografiye karşı çıkan ünlü Amerikalı hukuk profesörü Catharine MacKinnon, *Only Words* isimli kitabına duygulu ve vurucu bir giriş yapıyor. “Yüzyıllar boyu babanızın sizi tuttuğunu ve başka bir erkeğin bacaklarınızın arasını acıttığını düşünün” diyor. “Kocanızın sizi bir yatağa bağladığını, meme uçlarınıza mum damlattığını ve başka erkeklerin de bunu seyrettiğini düşünün. Doktorunuzun size vermesi gereken ilaçları penisini yalamadığınız sürece vermediğini düşünün” “Binlerce yıl süren sessizlikten sonra kamera icad ediliyor ve size bunlar yapılırken çekilen resimler etrafa dağılıyor.” Her ne kadar kulağa çarpıcı ve acıtıcı gelse de ben pornografi hakkındaki gerçeğin Mackinnon’un göstermeye çalıştığından farklı olduğu, pornografik imajların üretilmelerinde aktör ve aktrislerin rızaları olsa bile bunun aşığılanma, boyun eğme, hak ihlaline uğrama olduğu şeklindeki fikrine katılmamaktayım. Bu makaledeki tezim de bu minvalde olacaktır.

Pornografinin tanımını, tarihini, hukuki ve ekonomik durumunu göstermeye çalışacak, Pornografiye yöneltelen sosyolojik, dinsel ve feminist eleştirileri özetleyecek ve özellikle feminist eleştirinin eleştirisini yapmaya soyunacak, bir kadına işkence edilmesine, tecavüze uğramasına vb. karşı çıkmanın otomatikman işkencenin, tecavüzün vb. resmedilmesine de karşı çıkmayı zorunlu kılmadığını ve pornografinin kahir ekseriyatının ifade hürriyetinin sınırları içine girdiğini ispatlamayı deneyeceğim.

2. Tanım, Tarih, Ekonomi, Hukuki Durum

Pornografi, (veya aşağılama veya bayağılaştırma içeren haliyle eşanlamlısı Porno) en basit ve temel tanımıyla cinselliğin şehvet uyandırmak veya erotik tatmin için açıkça gösterilmesidir.¹¹ Pornografi kelimesi ile Türkçe’de ilk kez 1930 yılında İbrahim Alaettin [Gövsal] tarafından yayınlanan Yeni Türk Lügati isimli sözlükte karşılaşılmaktadır. “Şehvet uyanırcı resimler basma ve yayma işi” anlamına gelen Fransızca Pornographie kelimesinden Türkçe’ye geçmiştir. Fransızcaya da Eski Yunanca’da fahişe anlamına gelen porne kelimesi ile yazı, kayıt resmetme anlamına gelen grapheia kelimelerinin birleşiminden meydana gelen “fahişeliğin gösterilmesi” kelimesinden geçmiştir.² Tevekkeli, tarihin bir şeyleri kayıt altına almaya başlamasından bu güne hep en son kaydetme, grafikleme, gösterme teknolojileri cinselliğin kaydedilmesi, resmedilmesi, gösterilmesi için kullanılagelmiştir. Paleolitic dönem mağara duvar resimlerinde abartılı insan cinsel organlarının resmedilmelerine rastlanmıştır.³ Her yeni teknolojinin icadından kısa süre sonra kitaplarda, resimlerde, fotoğraflarda ve filmlerde pornografik öğeler hep bulunagelmiştir, Teknolojinin pornografiye adaptasyonundaki hızı göstermek açısından en güncel örneği vermekle yetineceğim: ilk 3 boyutlu mainstream film olan Avatar’ın 2009’da yayınlanmasından 2 yıl sonra 2011’de ilk 3 boyutlu porno film yayınlanmıştır.⁴

Ayrıca Pornografi, format savaşlarında da önemli bir cephe. Beta-VHS video kaset formatı savaşlarında VHS’nin kazanmasında önemli bir yer oynayan pornografik filmler, şu anda sürmekte olan HD-DVD ve Blu-Ray disk formatı savaşlarında da önemli bir savaş alanıdır. Yine pornografik öğelere kolay erişimi sağlayabilen arama motorları diğerlerinin önüne geçebilmektedir. Pornografiye, günümüzde bilhassa çeşitli formatlarda film ve fotoğraf, internette streaming-video⁵ şeklinde rastlanmakla beraber fıkralar, misaller (Mevlana’nın eşek ve kabak misali gibi)⁶ resim, fotoğraf vb. gibi her türlü şekilde olabilmektedir.

Bununla beraber neyin pornografi olup neyin olmadığı konusunda da net bir çizgi bulunmamaktadır. Örneğin canlı seks ve striptiz şovları, çeşitli te-

1 Williams Committee para. 8.2 literally ‘pornographie’ means a description of the act of harlots. Aktaran: Barendt E. Freedom of Speech, 2007, Oxford University Press, s. 352

2 Nişanyan, S. *Sözlerin Soyağacı Çağdaş Türkçenin Etimoloji Sözlüğü*, 4. Baskı, Everest Yayınları 2009, Pornografi maddesi s. 500

3 Pickrell, John (August 18, 2004). “Unprecedented Ice Age Cave Art Discovered in U.K.”. *National Geographic News*. Nationalgeographic.com

4 <http://www.imdb.com/title/tt1365048/>

5 Youtube benzeri indirilmesi beklenmeden hızla izlenebilen video formatı.

6 *Mesnevi*, Cilt: 5 1335-1420. Beyitler 112-118, s. aktaran: <http://www.tevhidnesli.de/-KABAKH%26%23304%3BKAYES%26%23304%3B-.htm>

lefon hatlarından ve internet sitelerinden yapılan görüntülü ve sesli sohbetler, şovlar vb. pornografinin mi, fahişeliğin mi, yoksa sadece temel hak ve özgürlüklerin mi konusudur, bu konuda bir mutabakat yoktur. MacKinnon, bunlar da dahil olmak üzere tüm pornografinin mastürbasyon yardımcısı olduğunu, seks için kullanıldığını, bu yüzden seks sayılması ve yasaklanması gerektiğini savunmaktadır.⁷ Tabi ki MacKinnon (şimdilik) seksin tamamen yasaklanması gerektiğini iddia etmemektedir. ABD’de fuhuş yasak olduğu için yukarıdaki saydığım müphem fiiller de dâhil olmak üzere para karşılığı temin edilen bütün pornografik materyalin seks yardımcısı, dolayısıyla seks olduğunu ve para karşılığı seks sayılarak yasaklanması gerektiğini önermektedir. Oysa MacKinnon’ın pornografinin yasaklanması için öne sürdüğü bu argüman Türkiye için geçerli değildir zira Türkiye’de fuhuş yasaklanmak bir yana, bilakis devlet tarafından düzenlenen ve denetlenen bir sektördür.⁸ MacKinnon’ın argümanlarına ileride bakacağımız için pornografinin sınırları ve fahişelik / pornografi ilişkisi üzerine bu kısımda bu kadar değindiğimiz yeter diye düşünüyorum.

Çeşitli kaynaklarda sayabildiğim kadarıyla en az 130 farklı pornografi türü bulunmaktadır. Bir erkekle bir kadının misyoner pozisyonunda birleşmesinin gösterildiği film türü yalnızca bunlardan bir tanesidir. Çeşitliliğin ne seviyeye varabileceğini göstermek adına, Muppet Show’daki Gonzo karakterinin adını taşıyan ve “büyük burunlu insanların birlikteliklerini” konu alan “Gonzo Porn” isimli bir sınıflandırmanın dahi bulunduğunu belirtmek isterim. Devletlerin ezici çoğunluğu tarafından yasaklanan bazı tip pornografik filmler (pedofili, zoofili pornoları vb) bu sayının dışındadır.

Pornografi şu anda tüm dünyada bazı tahminlere göre 40 milyar doları aşkın cirosu olan bir sektördür. Gerek pornografinin sınırlarının belirsizliğinden gerekse pornografinin bazı ülkelerde kısmen bazı ülkelerde tamamen yasaklanmış olmasından ötürü kara borsa veya kayıtdışı ekonomi sayılması icabetliğinden elimizde net rakamlar bulunmamaktadır. Mümkün olan genellikle Pornografi sektörünü de içeren seks endüstrisine ilişkin tahminlerden çıkarım yapmaktır. Tahminlere göre sektörün büyüme hızı inanılmazdır: 1970’te ABD’de yayınlanan “Müstehcenlik ve Pornografi Komisyonu Raporuna”⁹ göre mezkûr yılda pornografi sektörü en fazla 10 milyon dolarlık bir sektörken günümüzde pornografi sektörünün ABD’de en az 11,000 filmin çekildiği, 13

7 MacKinnon, *Andrea; Only Words*, Harvard University Press, 1996, 3rd ed.,s. 17

8 Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/5189.html>

9 “Report of The Commission on Obscenity and Pornography” içeren: *Lee Rainwater, Social Problems and Public Policy: Deviance and Liberty, Aldine Transaction*, 1974, p.143 - aktaran http://en.wikipedia.org/wiki/President%27s_Commission_on_Obscenity_and_Pornography

Milyar dolarlık bir sektördür.¹⁰ Bu miktarların bir kısmının kayıtdışı olmasının en önemli nedeni pornografinin yasal statüsüdür. Pornografi, ilk olarak 1967'de Danimarka'da serbest bırakılmıştır. Halen ABD'de ve bir çok ülkede belli seviyelerde kısıtlamalarla karşılaşmakla beraber serbesttir. Bu kısıtlamalar çocuk ve hayvan pornosunu içerebileceği gibi İngiltere örneğinde olduğu gibi tecavüz ve şiddet pornolarını da içerebilir. (İngiltere'de bu tarz pornografik yapımlar da yasaktır¹¹) Türkiye'de pornografi düzenlenmiş değildir, ancak TCK'da müstehcenliğin tanımı ve yasal durumu vardır.¹² Bununla beraber Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı re'sen müstehcen bulduğu bütün internet sitelerine erişim yasağı getirmektedir. Bu yasa o seviyeye varmıştır ki Türkiye'de basılı olarak satılabilen Playboy dergisinin internet sitesine erişim engellenmiştir. Bu konuda özgürlük yanlıları tarafından açılan dava ise kaybedilmiştir.¹³ Türkiye halkı, bu tarz yasaklara alışkın olduğu için genellikle çeşitli yöntemlerle bu sitelere girebilmektedir. Bu ise kişisel bilgilerin güvenliğini tehlikeye sokmak, gerçekten yasaklanması gereken sitelerle mücadeleyi zorlaştırmak gibi bir takım problemlere yol açmaktadır.

Dünya genelinde, Kuzey ve Güney Amerika'da, Avrupa'da, Japonya'da Pornografi serbestken Küba'da, Çin'de, Orta Doğu'da ve İran'da Pornografi yasaklanmıştır. İfade Hürriyeti ile pornografi serbestisi arasındaki kolerasyon ilk bakışta bile göze çarpmaktadır.¹⁴ Serbest kaldığı ülkelerin hemen hemen hepsinin çocuk pornosuna karşı sert yasaları bulunmaktadır.

3. Pornografiye Yöneltilen Eleştiriler

a. Sosyal Yönden Eleştiriler

Pornografiye yönelen ilk ve en naif eleştiri toplumsal muhafazakarlardan gelmektedir. Toplumun bu bireyleri, pornografinin toplumun doğal durumunun pornografi tarafından bozulduğunu iddia etmektedirler. Onlara göre pornografi tek eşliliğe, misyoner cinsel birleşmeye vb. zarar vermektedir. Filmlerde ve resimlerde görülen imajlar insanları seksin normal bir şey olduğunu düşünmeye yöneltir. Kendi eşlerinden başkalarıyla cinsel ilişkiyi arzulanabilir, veya kendi eşleriyle bile olsa normal olmayan cinsel pozisyonları arzu edebilirler. Onlara göre normalde erkekler kadınlarla birlikte olmayı arzulanabilirler. Ancak bir kadının başka bir erkekle birleşmesini izlemek ve bundan zevk

¹⁰ <http://www.nytimes.com/2009/06/13/health/13hiv.html>

¹¹ Barendt E., *Freedom of Speech*, 2007, Oxford University Press, s. 372

¹² TCK 226 /2 ve 226/3

¹³ <http://privacy.cyber-rights.org.tr/?p=1490>

¹⁴ Harita üzerinde karşılaştırma için Pornografi kanunlarına ilişkin harita: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Pornography_laws.svg İfade Hürriyetine ilişkin harita: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Reporters_Without_Borders_2009_Press_Freedom_Rankings_Map.svg

almak röntgencilğe girer ve bir sapıklık türüdür. Yine onlara göre pornografi hem erkeklerin erkek hem de kadınların kadın organlarını görmeleri hem de bizzat lezbiyen ve gay pornoları yoluyla eşcinselliği artırmaktadır.

Bu tarz pornografi eleştirilerinin temel noktası toplumsal bir iyiye olan inançlarıdır. Onlara göre toplumsal iyi vardır ve pornografi bu toplumsal iyi normlarına uymamaktadır. Bu tarz bir pornografi eleştirisine verilebilecek cevap geniş bir zaviyeden gelebilir. Tek eşlilik bir tercih olabileceği gibi tek eşli olmamak da insanların hakkı ve hürriyetidir. İnsanlar misyoner pozisyonunda birleşebilecekleri gibi başka pozisyonlarda da birleşebilir ve erkek veya kadın istedikleri cinsten partnerleriyle birlikte olabilir, özgürce eş seçimlerini yapabilirler. Bunlar kişinin ulusal ve uluslar arası belgelerle korunmuş hakkıyken sadece bazılarınca yanlış bulunan bu davranışlara insanları cezbedeceği gerekçesiyle pornografiye karşı tutum alınması ve hatta onun yasaklanması devletten veya diğer norm yapıcılardan beklenemez. Heyhat pornografi, yasak olduğu ülkelerde, özellikle bu (sosyal) sebeplerle ve dinsel nedenlerle yasaklanmaktadır.

b. Dinden Gelen Eleştiriler

Pornografi, tek tanrılı dinlerde ve Budizm'de yasaktır. Bu yasaklama direkt bir yasaklama değil, bir çıkarımdır. İslam dini örneğinden gidecek olursak, öncelikle kadınların vücutlarını kocalarından başka erkeklere göstermeleri (ve bunun tersi) yasaktır. Ayrıca evlilik ilişkisi içinde olmayan erkek ve kadının birleşmesi, anal ilişki ve eşcinsel ilişki de yasaktır. Bütün bunlar yasakken bunların resmedilmesi, fotoğrafının çekilmesi ve video filmlerinin yapılmasının serbest olması tabi ki beklenemez. Ayrıca yukarıda sosyal yönden yöneltilen eleştirilerin tamamının dinler tarafından da paylaşıldığını eklemekte fayda vardır.

Bu minvalde, dinî referanslarla yönetilen ülkelerde (İran, Suudi Arabistan, Malezya, Vatikan vd.) pornografi resmen yasaktır. Dinin toplumsal hayatı domine ettiği toplumlarda da pornografiye yönelik ciddi bir baskı bulunmaktadır. Bu tarz toplumlarda pornografi legal olarak serbest olsa da toplumda bir suçmuşçasına gizlenir.

Yukarıda saydığımız iki karşı çıkış, bazı ülkelerde başarıya ulaşmış ve pornografiye resmen yasaklatmıştır. Kişinin yaşamını seçme hürriyetine ve ifade hürriyetine saygı duyulmayan ülkelerdeki bu yasaklamalar çok şaşırtıcı değildir. Lakin argümanları daha farklı olan ve hak ve özgürlük argümanlarına da verecek cevabı olan üçüncü bir anti-pornografi hareketi daha vardır: Feminist pornografi karşıtı hareket.

c. Feministlerden Gelen Eleştiriler

70'lerde özellikle ABD'de pornografik filmlerin yaygınlaşmasının ardından 70'lerin sonundan bu yana Catharine Mackinnon, Andrea Dworkin ve Deep Throat isimli ilk şiddet-pornolarından birisinin başrol oyuncusu¹⁵ ve ana-akım pornografik film aktristi olmasına rağmen bir hayvan pornosunda oynamış olduğu bilinen tek porno yıldızı olan¹⁶ Linda Lovelace tarafından feminist bir anti-pornografi hareketi başlatılmıştır. Bu hareketin bir sonucu olarak ABD'de bazı eyaletlerde pornografiye karşı çeşitli yasal önlemler alınmaya çalışılsa da bu önlemler bir kere eyalet valisi, diğer bir seferde ise eyalet yüksek mahkemesine takılmış ve başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Feminist anti pornografi hareketinin temel argümanları şunlardır:

1. Kadınların pornografik imajlarda (resim, fotoğraf, film vb.) hoşlarına gitmediği halde gülümsemeye (erkeklerin onlara yaptıklarını beğenmiş gibi davranmaya) zorlandıkları,
2. Pornografinin kadına yönelik şiddet eylemlerin propagandasının yapıldığı,
3. Pornografi yoluyla kadınlara ayrımcılık yapıldığı,
4. Kadınların "grup tecavüz pornosu çekmek uğruna grup tecavüzüne uğradığı", her halukarda soyulduğu, kendisine penis ve diğer cisimler penetre edildiği, bağlandığı ve vücudunun dağıldığı, üzerlerine su ve sperm ejaküle edildiği ve pornografik film çekmek uğruna öldürüldüğü(!),
5. Tecavüzcülerin bu tarz filmlere bakarak tecavüz için kendilerine kurban seçip tecavüze yeltendikleri,
6. Pornografinin masturbasyon yardımcısı olduğu, seks için kullanıldığı ve bu yüzden seks olduğu, izlemek yoluyla seks yapıldığı, yani bir kadınla sevişilmesinin videosunun izlenmesi yoluyla o kadınla sevişildiği, bir kadına tecavüz edilen bir pornografik filmin seyredilmesi yoluyla ona tecavüz edildiği,¹⁷
7. Tecavüz pornosu seyreden birisinin er geç tecavüze yeltendiği, tecavüzcülerin pornografik filmlerin etkisi altında kaldıkları, pornografik imgelerin izleyicilerinin seri tecavüzcü veya seks katilleri haline geldikleri, o henüz hale gelmeyenlerin ise pornografi taraftarı yazılar yazdıkları, görüş bildirdikleri (!),
8. Pornografinin cinsiyet eşitsizliği temelinde çekildiği,
9. Pornografik film oyuncusu kadınların ekseriyetle fakir, çaresiz, evsiz, fahişelik yapan ve çocukken tacize uğramış kadınlar olduğu,

¹⁵ <http://www.imdb.com/title/tt0068468/>

¹⁶ Symons, M.; *Where Do nudes Keep Their Hankies*; Harper Collins E-books, s.34

¹⁷ Mackinnon, 1996, s.18 "...being done by watching it done..."

10. Pornografinin sadece hard pornografiyi değil Playboy cinsi soft pornografiyi de kapsadığı
11. Pornografinin bir ifade olmadığı, bir fikir aktarmadığı
12. Pornografik filmlerde görülen sahnelerin kurmaca olmadığı, kadınların zevk aldığı gerçekse onların dövüldüğünün, tecavüze uğradığının da gerçek sayılması gerektiği,¹⁸
13. “Birileri seyrederken birisine tecavüz edenler tecavüzcü sayılıyorsa tecavüz pornografisinin de tecavüz sayılması gerektiği” şeklinde sıralanabilir.¹⁹

Şimdi, elimden geldiğince ve makalenin sınırları çerçevesinde yukarıdaki önermelerin neden pornografinin yasaklanması için niçin bir zemin oluşturamayacaklarını açıklamaya çalışacağım. Lakin hepsinin üstünde bu argümanların amatör pornolar için çok zayıf kaldıklarını, hatta onları yok saydığını belirtmek isterim. Pornografinin pornografi sayılamayacak tür erotik filmlerin bile yasaklanmasını savunan bir akımdan var olmak bir yana artan ve git gide profesyonel ve normal pornografiyi bastıran türler hakkında da argüman üretmesi gerekmektedir. Partneriyle birlikte olup bunu internet yoluyla yayınlayan bir kadının yukarıdaki tipten bir kurban olmadığı ortadadır. Gay pornoları ise bambaşka bir bahis konusudur. Oynayanlardan ve izleyenlerden hiç birisinin kadın olmadığı bir porno tipini “seks karşıtı veya muhafazakar” olduğunu itiraf etmeden sadece feminist bakış açısıyla yasaklamanın güçlüğüyle başetme işini MacKinnon’a bırakıyorum.

1. Her şeyden önce, MacKinnon’un sözcülüğünü yaptığı ancak bir kısım feministin paylaştıklarını anladığımız görüşlerdeki genel bir yanlışa dikkat çekmek, zannedirim tek tek maddelere vereceğim cevapları kısaltacaktır. Pornografik imajlar, en nihayetinde imajdır. Bir korku filmi çekilirken bir kadın gerçekten öldürülüyorsa (ki snuff film denen bir film türü vardır ve bu film türünün bazı örneklerinde bu gerçekten yapılmıştır) nasıl ki “bu ifade hürriyetinin içerisindedir” demeyip öldürenlerin yargılanmalarını bekliyor, ancak “korku filmlerinde kadınlar öldürülüyor, korku filmleri yasaklansın” demiyorsak bu anlamlı çıkarımları pornografik filmlerden esirgememize gerek yoktur, ta ki sosyal ve dinsel karşı çıkışlardan birisi ile aynı argümanlara sahip değilsek. Macera filmleri çekilirken de bir kadın örneğin bir sandalyeye bağlanabilir, ve sahnenin çekilmesi esnasında gerçekten canı yanabilir. Bu kısa yoldan bizleri “macera filmler yasaklanmalıdır” sonucuna vardiiramaz. Her meslek gibi genelde film aktristliğinin ve özelde porno film aktristliğinin zorlukları vardır. Rol yapma’ya dayalı bu meslekte bazen sevmediği bir insanı seviyormuş gibi, zevk almadığı bir ilişkiden zevk alıyormuş

18 MacKinnon, 1996, s.27 “...Is the man’s erection on the screen ‘simulated’ too? Is he ‘acting’ too?”

19 Tüm maddeler MacKinnon 1996, s. 5-39

gibi yapmak icabedebilir. Aslında sevmediği ve öpüşmek istemediği bir erkeğe rol icabı “seni seviyorum” diyip öpüşen bir dizi oyuncusuyla aslında sevişmek istemediği ve sevişirken zevk almadığı bir erkekle birleşip zevk alıyormuş gibi gülümseyen bir porno film oyuncusu kadın arasında, ahlakçı bir perspektiften bakmazsak, bir fark olduğunu iddia edemeyiz. Kaldı ki MacKinnon bu tezini genelleştirmektedir: tüm kadın porno yıldızlarının hiç zevk almadıkları halde zevk alıyormuş gibi yaptıklarını iddia etmektedirler. Makale için literatür taraması yaptığım sırada elime geçen ve izlediğim pornografi sektörünün kamera arkasını konu alan “9 to 5 Days of Porn”²⁰ ve “Dark Side of Porn”²¹ belgesellerinden edindiğim intiba odur ki pek ala kadınlar bu işten zevk alabilmekte, bazı kadınlar “yapmaktan zevk aldıkları bir şeyden” para kazanmaktadır.

2. Evvela, eğer bir erkeğin penisini kadına penetre etmesini dahi şiddet olarak sayan gruptan değilsek diyebiliriz ki pornografik filmlerin sadece küçük bir kısmı kadına şiddet içermektedir. Bunların da şiddet içeren diğer tarz yapımlardan teoride bir fark yoktur. Sadece bir kısmı şiddet içerdiği için tüm pornoya, hem de playboy tarzı soft pornoya bile karşı çıkmanın temelinde yukarıda bahsettiğim gibi cinsel ilişkinin kendisini eşitsizlikçi ve şiddet içeren bir eylem saymak yatsa gerektir. Yine de bu argümanın bir kısım pornografik yapımlar için doğru olduğu ve örneğin İngiltere’de bu tarz pornonun (çocuk, hayvan pornoları ile tecavüz ve/veya şiddet pornoları) yasaklandığını belirtmekte fayda var. Bu argümanı Mill’in harm principle (zarar prensibi) çerçevesinde pek ala değerlendirebiliriz. Bu argüman, birisi zarar görene dek ifadenin sınırlandırılmamasını, ancak zarar gören varsa ifadenin sınırlandırılabilceğini öne sürmektedir. Çocuk ve hayvan pornolarında daha çekim esnasında çocuk ve hayvanların zarar gördüğünden ve bu zararlar da rızanın olmayacağı düşünüldüğünden bahisle bu porno türlerinin yasaklanması, birkaç zayıf karşı argümana rağmen genelin ittifak ettiği bir konudur. Ben de bu argümanlarla pedofili ve zoofili içeren pornografik yapımların yasaklanmasından yanayım. Lakin pornografinin kadına şiddeti artırdığı şeklindeki argüman doğrulanmaya muhtaçtır. Bilakis, Danimarka’da pornografi serbest bırakıldığı dönemde kadına şiddetin azalmış olması, karşı tarafın elini kuvvetlendirmektedir. Bu madde için ayrıca birinci maddede saydıklarım geçerlidir. “The Italian Job”²² filmi banka soymayı ne kadar özendiriyorsa “Biggest Blow Job”²³ filmi de kadınlara zorla oral seks yaptırmayı o kadar özendirmekte, özendirme olsa da failer fiillerinden öncelikle kendileri sorumlu tutulmaktadır.

3. Pornografi yoluyla kadınlara ayrımcılık yapıldığı argümanı iki yönden sakattır: Birincisi, pornografik yapımlarda oynayan kadınlar erkeklerden daha çok para kazanmaktadır. Bu tarz yapımlarda birkaç tekil

20 <http://www.imdb.com/title/tt1278293/>

21 <http://www.imdb.com/title/tt0884766/>

22 <http://www.imdb.com/title/tt0317740/>

23 <http://www.imdb.com/title/tt0130515/>

örnek dışında esas başrol oyuncuları kadındır. Çekimler esnasında da yine esas ciddi sıkıntıyı erkekler yaşamaktadır. Aşağıda bu konuya değineceğim. İkinci sakatlık ise yine zannımca azınlıktaki bazı pornografik öğeleri pornografiye genelleme ile ortaya çıkmaktadır. Kadınların “hizmetkar, buyrulan, hazır ve karşı koymayan” şekilde resmedildikleri yapımlar için evet, kadın ayrımcılığından söz edilebilir. Ancak kadınların “sahip, buyurgan, asi ve saldırgan” oldukları pornografik yapımlar da vardır.

4. Bir kadının film çekmek uğruna gerçekten tecavüze uğraması veya öldürülmesi hakkında birinci maddede yazdıklarım yeter sanırım. Diğer yandan rol icabı dahi olsa soyulduđu²⁴ kendisine penis ve diğer cisimler penetre edildiği, bağlandığı ve vücudunun dağıldığı, üzerlerine su ve sperm ejaküle edildiği’ni söyleyerek MacKinnon ne demek istiyor, anlamakta güçlük çekiyorum. Burada zannederim nihayet rıza bahsine girmemiz gerekiyor. Kamerayı bir kenara koyarsak, bir kadının soyunmaya, kendisine penis ve başka cisimlerin penetre edilmesine, bağlanmaya ve üzerine su ve sperm ejaküle edilmesine razı olup olamayacağını, hatta bir adım ötesini, bunu istekle arzulayıp arzulamayacağını tartışabilir miyiz? Kendimizi kadının yerine koyup “ben istemezdim, o da isteyemez” diyebilir miyiz? Dünya, benim ve başkalarının akıllarının ucundan geçiremeyeceği şeyleri yapan ve bundan zevk alan insanlarla doludur. Bunların yapılması, eğer zorla değil gönüllüyse, nasıl ki benim, devletin veya üçüncü bir kişinin isteğine bağlı değilse bunu ticari amaçla olsun olmasın fotoğrafla veya kamerayla kayıt altına alıp dağıtma ve/veya satma hakları da izne bağlı olmamalıdır.

5. 2. maddede yazdıklarımız bu madde için de geçerlidir.

6. 2. maddede yazıklarımızın bu maddede de geçerli olduğunu belirtmekle birlikte MacKinnon’un kitabının tümüne yayılan bu fikrine bir cevap verilmesi gerektiği kanaatinde değilim. O, kendisiyle sevişilen bir kadın videosu seyretmenin o kadınla sevişmek, simülasyon bile olsa yani gerçekten değil de rol icabı bile olsa tecavüze uğrayan bir kadının videosunu seyretmenin ona tecavüz etmek olduğunu iddia ediyor. Eğer yemek yiyen bir kadını izlemek kendisinin karnının doyması sonucunu doğuruyorsa veya bir filmde birisini öldürülürken gördüğünde polisi arayıp kendisini ihbar ediyorsa bilemem, ancak bu mantığın tüm kitaba sinmesinin, gerçekten güçlü olan argümanlarını bile zayıflattığını düşünüyorum.

7. Pornografik yapımlarda izlenen şeyin gerçek hayata sirayet etmesi ihtimaline binaen Mill’in zarar prensibi gereği ortaya bilimsel veriler koymak gerektiğini yukarıda söylemiştik. MacKinnon’un pornografi yanlısı özgürlükçü yazarların pornografik yapımların müşterisi olduğu, bu insanların (pornocuların) da “yetersiz, zavallı, ucuz kepezelikler peşinde

²⁴Buradaki dile dikkatinizi celbetmek isterim: soyunan bir kadın yok, başkalarınca soyulan bir kadın var. Bir kadının kendi rızasıyla soyunmuş olabileceğine bile ihtimal vermeyen bi feministle karşı karşıyayız.

koşan, bu tarz yapımların müptelası kirli zihinli erkekler”²⁵ olduğunu düşündüğü çıkarımını yapmama yol açıyor.

8. 3. maddede benzer bir argüman tartışılmıştır.
9. Porno film oyuncusu bir kadın, porno film oyuncusu bir erkeğin ortalamada yılda 5 katı daha fazla para kazanmaktadır. Ayrıca porno film sektörü 3. dünya ülkelerinin varoşlarında değil gelişmiş ülkelerin film yapım merkezlerinde bulunmaktadır. Feministlerin iddiaları dışında pornografik yapımlarda oynayan kadınların bu işe itildiklerini, bu işi zorla yaptıklarını, bu sektöre düştüklerini gösteren bir bulguyla karşılaşmadım. Bu aktristlerin “olsa olsa fakir, çaresiz, evsiz, fahişelik yapan ve çocukken tacize uğramış kadınlar olduğu” düşüncesi, eğer bir araştırmacının sonucu değil de bir çıkarımsa ancak “bir kadın bir erkekle zorunlu olmadıkça sevişmez” düşüncesindeki bir çıkarımla aynı yolu takip etmiş olsa gerektir. MacKinnon tarafından yok sayılan amatör porno filmler başlı başına pornografi karşıtı feministlerin bu argümanlarının karşısında durmaktadır.
10. Esasen MacKinnon pornografiyi “Kadınları aşağılayan açık cinsel materyaller” olarak tanımlıyor²⁶ ancak aynı sayfada bu tanımın Playboy ile bile çakıştığını söylemektedir. Ona göre Playboy dergisi kadını metalaştırdığı, kullanılabilir seks objesine indirgediği, dehumanize ettiği için pornografik sayılmalıdır. Bu tarz resimleri bile pornografinin içine koyarak cinsel çağrışım yapan her şeyi porno sayıp yasaklamaya çalışan muhafazakar pornografi karşıtları ile MacKinnon’un bu noktada birleştiklerini belirtmekle yetinelim.²⁷
11. Pornografik yapımların serbest bırakılmasını savunanlar dahi iki cinsel organın yakın çekimde on dakika çarpışmasının ne gibi bir değerli fikir ihtiva ettiğini açıklamakta güçlük çekmektedirler. Yine de pornografik yapımların varlıkları itibariyle bir fikir ifade ettikleri (özgür seks, çok eşlilik vb) öne sürülebilir. Ayrıca bir ifadenin “fikir ihtiva etmediği” gerekçesiyle yasaklanması düşünülemediği gibi sadece eğlence amaçlı fikir ifade etmeyen diğer yapımlarla beraber pornografinin de değersiz de olsa var olma hürriyetinin bulunduğu öne sürülebilir.
12. Daha evvel benzer argümanlar ele alınmıştı. Ek olarak MacKinnon bu argümanında “erkeğin ereksiyonu da mı simülasyon, o da mı rol yapıyor” diye soruyor. Evet, onlar da rol yapıyorlar. Yukarıda bahsettiğim belgesellerden anladığım kadarıyla yaklaşık 10 dakika süren bir pozisyon için 1 saatten fazla uğraşılıyor. Erkekler sık sık ereksiyonlarını kaybediyor ve Fluffer’lar²⁸ tarafından tekrar erekte edilmeye çalışılıyorlar. Bazen filmler biraz hızlandırılarak performanslar yükselmiş gibi gösteriliyor. Bir porno filmin kamera arkasını seyrederken gördüğünüz şey

25 Barendt, 2007, s.372

26 Mackinnon, age, s. 22

27 <http://tinyurl.com/76tf632>

28 <http://en.wikipedia.org/wiki/Fluffer>

genelde erekte olamayan, omuzları düşük suratı asık erkekler ve onlara gülerek ve aşağılamayla bakan kadınlar oluyor. Bu minvalde bir tek kadın ve çok erkekten oluşan grup pornosu filmlerinin esasen yönetmenin işini kolaylaştıran teknik bir kolaylık olduğu öne sürülebilir.

13. Benzer argümanlar yine yukarıda tartışılmıştı. Bir fiilin filmi izleyen herkesin o fiili yapmış sayılacağı argümanı, MacKinnon'un en azından benim okuduğum metinlerinde iyi savunmadığı bir argümandır. Lakin buradaki konu daha derin bir yanlış anlamadan kaynaklanmakta gibi görünüyor: MacKinnon konuyu değişik bir açıdan anlıyorsa benziyor: Pornografik olsun olmasın bir filmde rol icabı kendisine tecavüz edilen kadına aslında / gerçekte tecavüz edilmediğini savunanlar, bu savunularına kanıt olarak bunu başkalarının seyrediyor olmasını gösteriyorlar zannetmektedir. Halbuki bu argümanın sahiplerinin tezi "başkaları seyrediyor demek ki tecavüz değil" değildir, "ortada bir tecavüz yok, burada kadın sadece rol yapıyor, demek ki tecavüz değil" şeklindedir.

4. Sonuç

Pornografi bir insan hakkı mıdır, yoksa bir insan hakkı ihlali midir? Gerek muhafazakarların, gerek çeşitli dinlerden müteaddiyinlerin gerekse bazı feministlerin anti-tezlerine rağmen pornografi bir ifade türü müdür? Devletler eliyle sınırlandırılabilir mi? Bu sınırlandırmaların bir sınırı varsa bu sınır nerededir? Pornografiyi bir hak olarak görenler bunu iki haktan türetmektedirler: ifade hürriyeti ve kişi hak ve hürriyetleri. Yukarıda saydığımız pornografi karşıtlıklarından ilk ikisi pornografiye ikinci zaviyeden bakıyor ve karşı çıkıyorlardı: Özellikle kadın çok eşliliğinin, evlilik dışı ilişkilerin, çeşitli pozisyonların, eşcinsel ilişkilerin, grup ilişkilerinin vb. yasak olması gerektiğini düşünüyor idiler ve bu anlamda bu ilişkilerin yasaklanmasını gerektiğini düşünüyorlardı. Bu ilişkileri tümünden ortadan kaldıramıyorlarsa da (ki becerbilseler onu da yaparlardı) en azından bunların videolar, resimler vb. şekillerde görünür olmamasını talep ediyorlardı. İnsanların diledikleri gibi yaşama haklarının olmadığı, onlara bir hayat tarzı dikte edilmesi gerektiğini düşünen kişilere karşı neyse ki ulusal ve uluslar arası koruma mekanizmaları bulunmaktadır.

İkinci bir yönden bakan ve temelde insanların istedikleri gibi yaşama hürriyeti olmadığını söylemeyen feminist teori, özetle, pornografinin bir ifade türü olmadığını, onun nefret söylemi, kartel kurma, yalancı sahitlik gibi ifade etmek suretiyle gerçekleştirilen bir eylem olduğunu iddia etmektedir. Durum böyle olunca da ya para karşılığı seks sayılarak ya da kadını aşağılayan bir tür nefret söylemi sayılarak yasaklanması gerektiği öne sürülmektedir.

Nâcizane kanaatim odur ki pornografi, yukarıda saydığım iki hakkın, ifade hürriyetinin ve kişi hak ve özgürlüklerinin birlikte kullanıldığı bir alandır. Bu iki haktan birisinin haklı şekilde sınırlandırılabilirdiği bir durumda pornografiyi kısıtlamak hak ve özgürlüklere zeval vermeden mümkündür. Bunun için bilhassa Mill'in zarar prensibi kullanıldığında yasaklamaları haklı çıkartmak mümkündür: Yapımlar esnasında rızaları olamayacağı için zarar gördüklerine kesin gözüyle bakılanların (çocuklar, zihinsel özürlüler, hayvanlar vd.) kullanıldığı porno türleri, bu anlamda neredeyse tüm insanlığın, ben de dahil yasaklanması konusunda üzerinde uzlaştıkları bir husustur. Bu zararın, feministlerin öne sürdükleri şekilde "şiddet pornosu seyredenlerin kadına yönelik şiddette buldukları" konusunda yeterli çalışmalar ve bilimsel veriler olursa, pek ala bu zaviyeden de haklı şekilde yasaklanması mümkün olabilir, ancak bu tarz bir yasaklamanın pornografik olan/olmayan her tür şiddet içeren yapımın yasaklanması sonucunu doğurabileceği de unutulmamalıdır.

İfade hürriyetini ve kişi hak ve özgürlüklerini haklı (justifiable) bir şekilde sınırlandırmanın dışında ahlâkî veya dinî gerekçelerle veya öyle olmadığı halde kadını ikinci sınıfa indirmediği, aşağıladığı vb. iddialarla pornografinin yasaklanmasının bir insan hakkı ihlali olduğu yönündeki düşünceleri desteklediğimi ifade etmek isterim.

Referanslar

Barendt, Eric, *Freedom of Speech*, Oxford University Press, 2007

MacKinnon, Andrea, *Only Words*, Harvard University Press, 1996, 3rd ed.

Nişanyan, Sevan, *Sözlerin Soyağacı Çağdaş Türkçenin Etimoloji Sözlüğü*, 4. Baskı, Everest Yayınları, 2009

Pickrell, John (August 18, 2004). "Unprecedented Ice Age Cave Art Discovered in U.K" *National Geographic News*. (Nationalgeographic.com)

Symons, M., *Where Do Nudes Keep Their Hankies*; Harper Collins E-books,

<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr>

<http://en.wikipedia.org>

<http://www.nytimes.com>

<http://privacy.cyber-rights.org.tr>

<http://www.imdb.com> (Sinema filmleri ve belgeseller)

<http://www.tevhidnesli.de/> (Mesnevi'nin online tam metni)